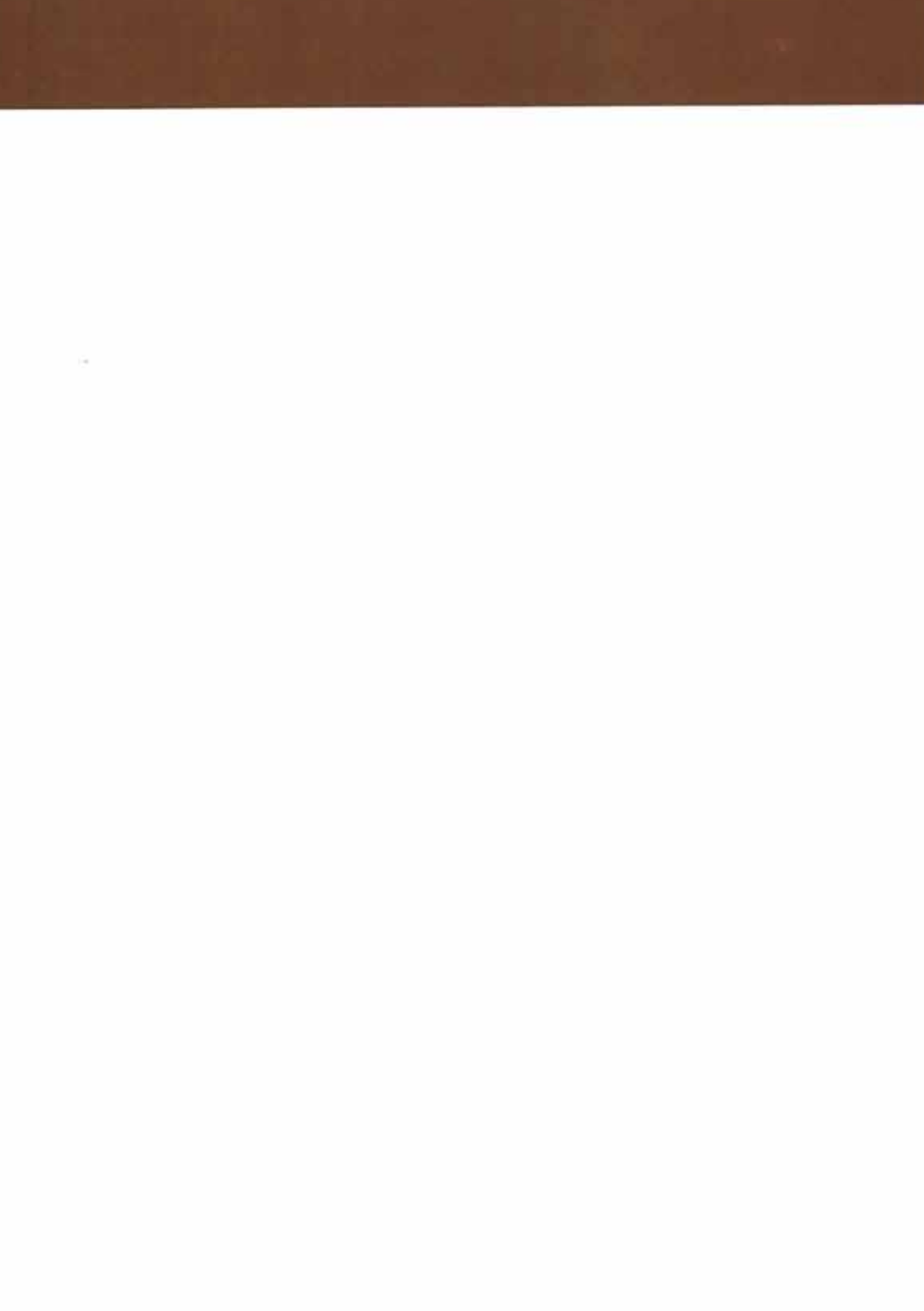

Historie a současnost vojenské hudby

Inter arma

non silet musica...

OBSAH:

Jak to všechno začalo	2
Vojenská hudba zní všude	4
Legionářům do kroku i pro radost	6
Svoboda (znovu)zrozená v tónech vojenské hudby	8
Posádková hudba Praha	10
Hudba Hradní stráže	12
Mistři vojenského pochodu a taktovky	14
Vojenská hudební škola	16
Velitelé a náčelníci vojenské hudební školy a vojenské konzervatoře	18
Vojenská konzervatoř Roudnice nad Labem	20
Historie vojenské hudební školy	22
Podřízenost hudební služby ve strukturách Armády České republiky	24
Historie Ústřední hudby Armády České republiky	26
Osobnosti Ústřední hudby Armády České republiky	28
Ústřední hudba Armády České republiky dnes	30
Menší orchestry a hudební tělesa Ústřední hudby Armády České republiky	32
Hrajeme pro české, moravské a slezské publikum	34
Reprezentujeme armádu i svou vlast	36
Historie Vojenské hudby Olomouc	38
Současnost Vojenské hudby Olomouc	40

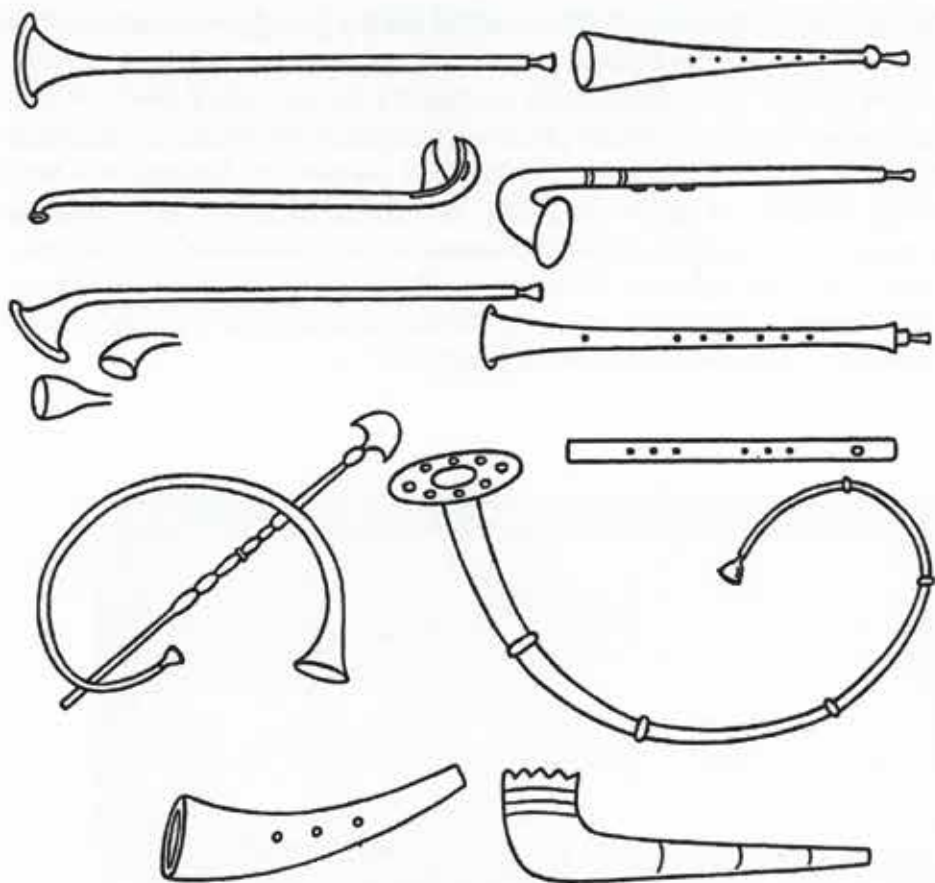
JAK TO VŠECHNO ZAČALO

Na samém počátku byly jednoduché dechové nástroje, jako píšťaly a trubky, které spolu s bubny používala vojska již od římských dob k předávání signálů, utužení kázně a organizovanosti jednotek i k zastrašování nepřítele. Potřeba zesílení intenzity zvuku vedla ve středověku ke skupinovému používání dechových a bicích nástrojů a po nástupu námezdních pěších armád na konci 15. století bylo nutné pomocí bubnů dát kolonám vojáků rytmus řídící jejich organizovaný stejnoměrný pohyb. Od počátku 17. století se v armádách začaly objevovat první hudby, které si přivázeli ze svých panství šlechtici jmenovaní majiteli nebo veliteli pluků. Tito hudebníci byli nazýváni hobojisté a po doplnění píšťci, trubači a bubeníky, jimž se u útvarů říkalo bandisté, vytvořili základ pro vznik skutečných vojenských hudeb.

Nástrojem rytířské jízdy byla trubka neboli trumpeta. Silným troubením byl provázen útok míšeňské jízdy proti husitským srubům na Vítkově v roce 1420.

Starověké hudební nástroje používané k předávání signálů u vojsk

Nástroje orientálních národů daly vzniknout tureckým janičárským hudbám, které představovaly druhý zdroj vzniku vojenských hudeb. Poprvé tyto exotické hudebníky předvedl s velkým úspěchem baron Trenck v roce 1741 císařovně Marii Terezii ve Vídni.

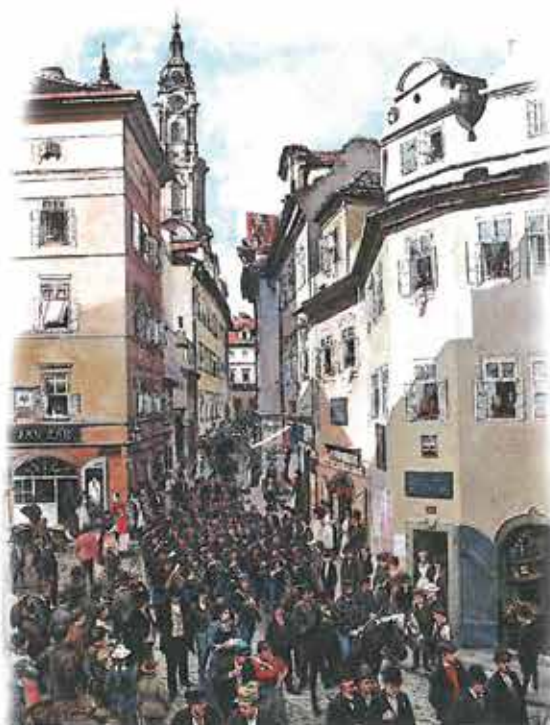
Jako rok zrodu rakouské i české vojenské hudby je uváděn letopočet 1749, kdy v rámci reformy habsburské monarchie byly v její armádě systemizovány plukovní hudby. To vedlo k jejich prudkému rozvoji, který ještě umocnily napoleonské války umožňující poznání různých druhů nástrojů i repertoáru – právě tehdy se zrodila vojenská hudba s dřevěnými, žesťovými a bicími nástroji. Nejprve se dělila na polní, doprovázející pluky na přehlídkách i na bojiště, a na tureckou, provozovanou pro zábavu vojáků a obecnstva, ale brzy obě větve splynuly. Od poloviny 19. století nastal „zlatý věk vojenské hudby“, která se stala nejen neodmyslitelnou součástí všech armád, ale také kulturního a společenského života obecně.

Na počátku 19. století měla vojenská hudba již 32 až 36 mužů a byla opravdovou kapelou.

V roce 1913 vznikly základy vojenské hudby u 28. pěšího pluku nazývaného podle doplňovacího okrsku „Pražské děti“. Koncertovala také v symfonickém obsazení a se svým plukem odjela v roce 1914 na frontu do Ruska.

Vojenská hudba pochodující ulicemi byla vždy doprovázena nadšeným publikem.

LEGIONÁŘŮM DO KROKU I PRO RADOST

V první světové válce proti sobě stanuli nejen vojáci pocházející z Čech, ale také vojenští hudebníci. Stejně jako měl svou kapelu každý pluk rakousko-uherské armády, vznikly vojenské hudby také u československých legií zformovaných v Rusku, Francii a Itálii. Ruské legie měly hudbu u jedenácti střeleckých a dvou jízdních pluků, francouzské u čtyř střeleckých pluků a italské u šesti střeleckých pluků. Vedle profesionálních orchestrů působily u legií také amatérské kapely, které hrály v době volna pro své kamarády. Vojenské hudby legionářských pluků se po roce 1918 staly spolu s kapelami rakousko-uherských útvarů základem pro plukovní hudby nové československé armády.

První československou hudbou v zahraničí byla hudba „České družiny“ vytvořená již v září 1914 v Rusku.

Hudba našich legií v Itálii

*Hudba 5.
čs. střeleckého pluku
„Pražského
T. G. Masaryka“
v Rusku před*

*Hudba 1. jízdního
pluku „Jana Jiskry
z Brandýsa“ nosila
typické čapky.*

SVOBODA (ZNOVU)ZROZENÁ V TÓNECH VOJENSKÉ HUDBY

Vojenské hudby v Praze sehrály významnou úlohu při vyhlášení samostatné Československé republiky 28. října 1918. Vyšly do ulic a postavily se do čela nadšených zástupů vítajících svobodný stát. Od ledna 1919 byly v československé armádě zřizovány jednotné posádkové hudby. Po reorganizaci armády v roce 1920 vzniklo u pěších pluků 48 plukovních hudeb. Nejvíce vojenských kapel měla armáda v roce 1933 – a to celkem 53. Všechny vojenské orchestry byly profesionálními tělesy s vysokou interpretační úrovní, pravidelně koncertovaly pro veřejnost a reprezentovaly také armádu i Československo v zahraničí. Ani Mnichov a vypuknutí druhé světové války vojenskou hudbu neumlčely – zněla nejen v okupované vlasti od hudebníků dvanácti praporečnických hudeb Vládního vojska, ale především u našich vojenských jednotek ve Francii, Velké Británii, SSSR i na Středním východě.

*U 1. československého
pěšího pluku
ve Francii působila
nejen vojenská hudba,
ale také mužský
pěvecký sbor.*

*Pěší pluk 5 byl
pokračovatelem
5. československého
střeleckého pluku v Rusku.
To samé platilo i o jeho
hudbě, která patřila k elitním
vojenským kapelám a její
kapelníci a dirigenti
k nejpopulárnějším
osobnostem pražské hudební
scény.*

V SSSR vznikla první hudba již u 1. československého samostatného praporu v Buzuluku v roce 1942, část jejich hudebníků bojovala i u Sokolova. Po vzniku 1. československé samostatné brigády byly vedle dechového orchestru postaveny také malý symfonický orchestr a pěvecký sbor, které kromě plnění služebních povinností často vystupovaly na veřejnosti.

V létě roku 1933 prokázali čeští vojenští hudebníci, že opravdu patří k nejlepším. Na mezinárodním festivalu vojenských hudeb v Paříži spojené hudby pěších pluků 5 a 28 sklidily obrovský úspěch jak mezi odborníky, tak i u francouzské veřejnosti.

Hudba u našich vojenských jednotek ve Velké Británii hrála nejen při oficiálních příležitostech, ale také natáčela pro BBC a byla doslova na roztrhání, protože anglické publikum „Camp Band“ opravdu milovalo.

POSÁDKOVÁ HUDBA PRAHA

Posádková hudba Praha vznikla v listopadu 1918 v rámci formování 1. československého dobrovolnického pluku. Již na konci roku 1919 byla zrušena a její úkoly převzaly hudby pěších pluků dislokovaných v Praze, především 5 a 28. K jejímu obnovení došlo až v květnu 1945, a to v podobě hudební čety Vojenského velitelství Velká Praha, v červnu přejmenované na hudbu Posádkového velitelství Velká Praha. Název Posádková hudba Praha či také Hudba pražské posádky začala používat od roku 1949. Ani tentokrát však její existence neměla dlouhé trvání, k 1. prosinci 1950 se stala základem pro Ústřední hudbu československé armády. Znovu se osamostatnila 1. května 1963 a jejím hlavním úkolem byl hudební doprovod oficiálních akcí v Praze. Reprezentačním hudebním tělesem zůstala i po roce 1990 a od roku 2004 až do roku 2008, kdy byla zrušena, působila v rámci Posádkového velitelství Praha. Přes složité peripetie své existence patřila vždy ke špičkovým vojenským tělesům plnicím vedle služebních úkolů také mnohem širší kulturní a umělecké poslání při reprezentaci armády, Prahy i československého a českého státu.

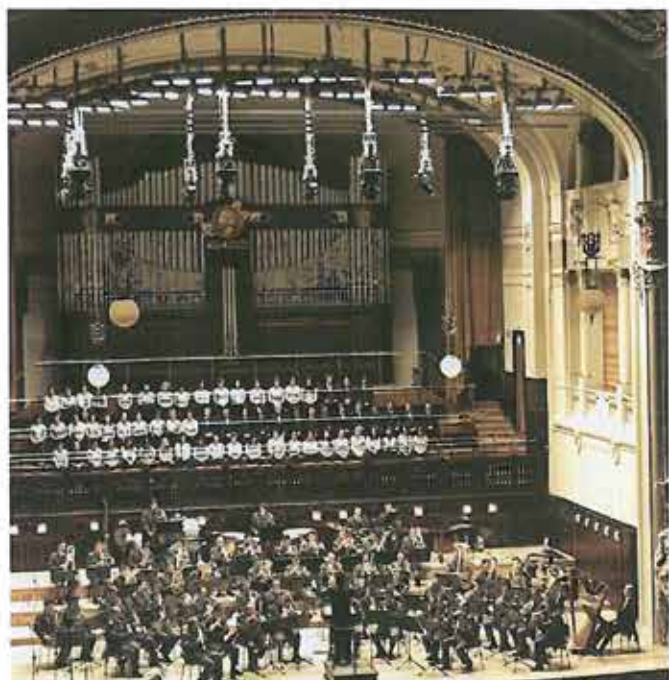
Nejstarší fotografie Posádkové hudby Praha z roku 1918, kdy měla 56 hudebníků. Byl mezi nimi i Karel Vaňha na křídlovku a později známý hudební skladatel.

Posádková hudba Praha v roce 1976

ceček, vynikající hráč

Koncert ve Smetanově síni Obecního domu v roce 2003

HUDBA HRADNÍ STRÁŽE

Po vzniku samostatného Československa plnily protokolární povinnosti na Pražském hradě střídavě hudby pěších pluků 28 a 5 dislokovaných v Praze. Hudba Hradní stráže byla zřízena k 1. září 1945 z příslušníků hudby 1. pěší divize a vybraných hudebníků bývalého Vládního vojska. Velmi rychle se stala vynikajícím hudebním tělesem, považovaným na přelomu čtyřicátých a padesátých let minulého století za jeden z nejlepších orchestrů na světě. Po sedmi letech byla hudba zrušena a ceremoniální povinnosti na Pražském hradě zajišťovala Ústřední hudba Ministerstva vnitra. V září 1990 byla při Hradní stráži zřízena fanfárová skupina, která se v roce 1997 změnila nejprve ve Fanfárový orchestr a následně Hudbu Hradní stráže. Ta zabezpečuje protokolární akce na Pražském hradě spolu s Hudbou Policie České republiky.

Hudba Hradní stráže na prvním hradním nádvoří na konci čtyřicátých let minulého století

*Fanfárový orchestr
Hradní stráže v říjnu
1999*

*Prezentace Hudby Hradní stráže v reprezentačních
prostorách Pražského hradu*

MISTŘI VOJENSKÉHO POCHODU A TAKTOVKY

Vojenských pochodů byly složeny desetitisíce, ale jen několik stovek z nich se v repertoáru vojenských hudeb udrželo a pár desítek se s úspěchem hraje dodnes. Čelná místa v tomto pomyslném žebříčku zaujímají české vojenské pochody, nepochybně i pro svou uměleckou kvalitu. Připomeňme si některé z nich, jejich autory i muže s taktovkou, kteří patřili k předním dirigentům vojenských hudeb. Většina z nich byla i úspěšnými skladateli, jejichž pochody i další skladby zůstávají na repertoáru nejen vojenských orchestrů.

Antonín AMBROŽ
(1839–1886)
Dirigent a kapelník vojenských hudeb, kolem roku 1868 složil přehlídkový pochod *K defilé*, který je oficiálním pochodem Armády České republiky.

Jindřich ČÁSTEK
(1874–1940)
Dirigent „vzácného národní uměleckého“, pod jehož vedením dosáhla uměleckého vrcholu hudba pěšího 28. pluku

Jan FADRHONS
(1910–1963)
Dirigent a kapelník pěších pluků 36 a 39, Posádkové hudby Praha a Hudby Hradní stráže. Složil okolo 40 pochodů, jeho *Pochod samopalníků* byl oficiálním pochodem Československé lidové armády.

Julius FUČÍK
(1872–1916)
Kapelník a dirigent 86. a 92. pěšího pluku, autor světově proslulých pochodů *Vjezd gladiátorů* a *Florentinský pochod* i stále hraných skladeb *Zvuky fanfár*, *Rázně vpřed* a *Vítězný meč*.

Josef HANČL
(1888–1953)
Kapelník a dirigent pěších pluků 47, 10 a 28, účastník protinacistického odboje, autor řady pochodů a dalších skladeb, z nichž nejznámější je pochod *Mužně vpřed*.

Emil KAPLÁNEK
(1892–1954)
Výborný trambonista, který prošel řadou vojenských hudeb, od roku 1936 dirigent pěšího pluku 5 a později 1. praporu Vládního vojska, od května 1945 hudby Posádkového velitelství Velká Praha.

Karel KOMZÁK starší
(1823–1893)
Původně kapelník orchestru Prozatímního divadla, od roku 1865 kapelník 11. pěšího pluku, později 74. a nakonec 88. pěšího pluku. Byl výraznou postavou českého hudebního života a složil i několik dnes již zapomenutých pochodů.

Karel KOMZÁK mladší
(1850–1905)
Začínal jako plukovní bubeník, už jako jednadvacetiletý se stal kapelníkem 7. pěšího pluku a následně 84. pěšího pluku. Po odchodu z armády dirigent předních orchestrů v Rakousku. Z jeho 60 pochodů, 80 polek a 20 valčíků „přežil“ pouze pochod *Arcivévoda Albrecht*.

Rudolf OBRUČA
(1874–1941)

Autor pochodu Pod praporem svobody z roku 1921, který se stal neoficiálním pochodem naší předmnichovské armády. Složil i další pochodové a jiné skladby určené nejen pro armádu.

Jaroslav PASOVSKÝ
(1882–1952)

Začínal jako vojenský hudebník, od roku 1907 působil jako vojenský kapelník v Rusku. V roce 1918 se stal kapelníkem 1. jízdního pluku „Jana Jiskry z Brantýsa“ a po návratu do vlasti vedl hudby pěších pluků 11 a 1.

Josef PIČMAN
(1847–1917)

Od roku 1880 kapelník 11. pěšího pluku, autor řady pochodů a dalších skladeb. Jeho Frýdlantský pochod je jednou z prvních dochovaných skladeb pro pochodové tempo.

Rudolf PISKÁČEK
(1884–1940)

Původně divadelní kapelník, v roce 1918 první vojenský kapelník nové československé armády v Posádkové hudbě Praha. Po přeložení do Bratislavy odešel v roce 1921 z armády. Autor známých operet Perly panny Serafinky, Tulák či Slovácká princezna.

Karel PŠENIČNÝ
(1918–1990)

Za nacistické okupace vězněný gestapem, od května 1945 v československé armádě, kde působil u divizních vojenských hudeb. Od 1. května 1963 velitel a kapelník Posádkové hudby Praha. Složil několik vojenských pochodů a na dvacet drobnějších skladeb.

Jan Petr UHLÍŘ
(1896–1970)

Zakladatel a kapelník hudby 9. československého střeleckého pluku v Rusku, od ledna 1927 kapelník pěšího pluku 2 a následně pěšího pluku 5. Prosadil zřízení vojenských hudeb u Vládního vojska. Autor více než 60 skladeb a úspěšných pochodů Rázně vpřed!, Pevným krokem, Zdar vítězům i dalších.

Rudolf URBANEC
(1907–1976)

Kapelník pěšího pluku 17, v roce 1942 postavil vojenskou hudbu naší vojenské jednotky na Středním východě a později převzal hudbu československé samostatné brigády ve Velké Británii. Od září 1945 kapelník a dirigent Hudby Hradní stráže, v roce 1952 propuštěn z armády z politických důvodů. Autor známých skladeb Vlaj, prapore náš či Květy jara.

František ŽELEZŇÁK
(1935–1982)

Vojenský hudebník, od roku 1957 kapelník 67. střeleckého pluku, později 1. divize a 19. motostřelecké divize. V roce 1971 se stal kapelníkem Posádkové hudby Praha. Byl velmi oblíbený nejen mezi vojáky, ale i civilním publikem.

VOJENSKÁ HUDEBNÍ ŠKOLA

Vojenská hudební škola byla založena 26. září 1923, kdy do pohořeleckých kasáren v Potočné ulici (dnešní Parlérova) nastoupili k přijímacím zkouškám první žáci. Ve vojenském věstníku č. 44 z 15. září 1923 se v článku 14 uvádí:

„1. října se počne vyučování v 1. ročníku Vojenské hudební školy, zřízené podle služebního předpisu Org-39. Škola má dva ročníky a jest odborným ústavem pro soustavný hudební výcvik na veškerých dechových a smyčcových nástrojích. Po dokončení hudební školy absolvuje každý chovanec zkušební rok u plukovní hudby, po kterou dobu se mu dostane dalšího výcviku hudebního.“

V roce 1926 byla Vojenská hudební škola přemístěna do Žižkových kasáren v Praze-Karlíně. Zároveň se od tohoto roku výstupní absolventské koncerty orchestru žáků školy konaly ve Smetanově síni Obecního domu v Praze. Po 15. březnu 1939 byla v rámci likvidace československé armády Vojenská hudební škola zrušena. Její činnost byla pak znovu obnovena až 1. ledna 1946. Tehdy do ní nastoupilo 110 nových žáků a k 1. říjnu téhož roku ještě dalších 160.

Pohnutá doba po únoru 1948 vedla k tomu, že z bezpečnostních důvodů a kvůli zhoršující se politické situaci byla Vojenská hudební škola v roce 1950 přemístěna na severovýchodní Slovensko do Spišského Podhradí. To v tu dobu bylo spíše významným religiózním centrem, což místní obyvatelé posluchačům školy dávali patřičně najevo nevhodným chováním. Od tohoto roku bylo také studium prodlouženo na tři roky.

V roce 1953 se Vojenská hudební škola přestěhovala do Žižkových kasáren, ale tentokrát v Liberci. Ve městě byla pro její studenty řada možností ke kulturnímu vyžití, například opera místního divadla. Ubytování žáků a prostory pro činnost školy zde však nebyly dobré. Vhodné podmínky pro její provoz byly vytvořeny teprve v prostorách zámku v Roudnici nad Labem, kam škola přesídlila v roce 1958 a kde zůstala až do svého zrušení v roce 2008, tedy plných padesát let.

První žáci Vojenské hudební školy nastoupili do pohořeleckých kasáren v září 1923, škola zde zůstala až do roku 1926.

Vojenská hudební škola sídlila v horních patrech jednoho z traktů karlínských kasáren v letech 1926 až 1939 a 1946 až 1950.

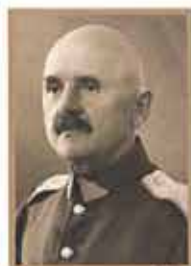
Na zámku v Roudnici nad Labem sídlila Vojenská hudební škola a později Vojenská konzervatoř plných padesát let, a to v letech 1958 až 2008.

VELITELÉ A NÁČELNÍCI VOJENSKÉ HUDEBNÍ ŠKOLY A VOJENSKÉ KONZERVATOŘE

Ve vedení Vojenské hudební školy a později Vojenské konzervatoře se vystřídaly přední osobnosti vojenské hudby, většinou zkušení a úspěšní kapelníci, velitelé a dirigenti. Využili svých znalostí a organizačních schopností k tomu, že škola i konzervatoř si po celou dobu udržely vysokou úroveň a o jejich absolventy projevovaly zájem také naše přední orchestry.

*Prokop
OBERTHOR
1923–1925*

*Petr TEPLÝ
1925–1931*

*Alois MACH
1931–1935*

*Jan Petr
UHLÍŘ
1935–1939*

*Václav Thier
1939*

*Jindřich Praveček
1946–1948*

*Hynek Sluka
1948–1950*

*Rudolf Urbanec
1951–1952*

*Bohuslav Rychtařík
1952–1957*

*Metod Příklad
1957–1973*

*Zdeněk Sviták
1973–1989*

*Jaroslav Zeman
1989–1993*

*Žáci Vojenské
hudební školy
Praha-Karlín v roce
1938*

*Posluchači Vojenské
hudební školy Praha
při návštěvě na veřejný
koncert v roce 1950*

Jiří KŘEN
1993-2001

Milan Koršo
2001-2003

Rostislav Domorák
2003-2008

VOJENSKÁ KONZERVATOŘ ROUDNICE NAD LABEM

Od roku 1960 bylo studium Vojenské hudební školy prodlouženo na čtyři roky a končilo složením maturitní zkoušky. Ve druhé polovině osmdesátých let dvacátého století získává škola statut konzervatoře, ale jen pro posluchače, kteří si dokončují vzdělání v pátém a šestém ročníku formou studia při zaměstnání. V roce 1991 byla rozkazem ministra národní obrany Vojenská hudební škola přejmenována na Vojenskou konzervatoř, čímž se po této stránce vyrovnala s ostatními státními konzervatořemi.

Rozdělení Československa a jeho armády v lednu 1993 nemohlo zůstat bez vlivu ani na Vojenskou konzervatoř. Odchází asi čtvrtina žáků a došlo i k převedení části hudebních nástrojů pro nově vznikající školicí středisko mladých hudebníků ve Slovenské republice. Z důvodů reorganizace Armády České republiky a restrikce jejich počtů se snižovaly také počty vojenských hudeb a potřeba nových vojenských hudebníků. Všechny tyto okolnosti vedly k tomu, že rozkazem ministra obrany číslo 13 ze dne 18. dubna 2008 byla Vojenská konzervatoř v Roudnici nad Labem k 31. srpnu 2008 zrušena.

V Roudnici sídlila Vojenská hudební škola a později Vojenská konzervatoř od roku 1958 až do svého zrušení v roce 2008.

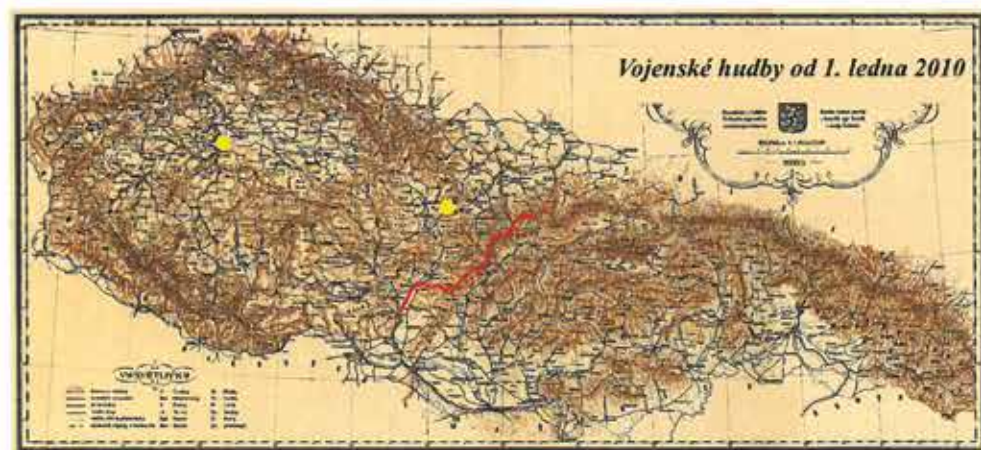
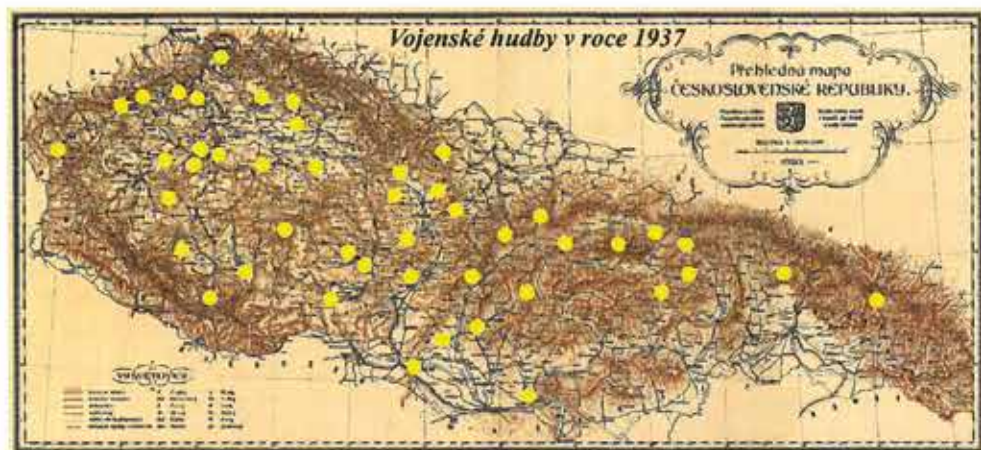
Žáci i učitelé Vojenské hudební školy vystupovali na různých kulturních akcích a oslavách odpovídajících době. Fotografie pochází z roku 1970.

Posluchači Vojenské konzervatoře při odborném výcviku

HISTORIE VOJENSKÉ HUDEBNÍ SLUŽBY

Od chvíle, kdy se vojenské hudby staly organickou součástí armád, byly zřizovány různé velitelské a odborné orgány pro jejich centrální řízení. Postupně tak vznikla vojenská hudební služba. V armádě habsburské monarchie stál v jejím čele armádní kapelník, který vydával systematizaci vojenských hudebních těles a dohlížel i na jejich repertoár. Na konci 19. století byla funkce armádního kapelníka přejmenována na inspektora vojenských hudeb a tento model převzala i československá armáda po roce 1918.

*Pochod plukovní
hudby, Brno
1938*

*Přehlídková
sestava hudby,
Brno 1965*

*Vojenská hudba
Tábor 2008*

PODŘÍZENOST HUDEBNÍ SLUŽBY VE STRUKTURÁCH ARMÁDY ČESKÉ REPUBLIKY

Současnou hudební službu Armády České republiky, která je v podřízenosti Generálního štábu AČR, tvoří hlavní inspektor vojenských hudeb a dvě vojenské hudby – Ústřední hudba Armády České republiky a Vojenská hudba Olomouc.

Náčelník Generálního štábu
Armády České republiky
generálporučík Petr PAVEL

1. zástupce náčelníka
Generálního štábu Armády
České republiky
generálmajor
Miroslav ŽIŽKA

Velitel Posádkového
velitelství Praha
plukovník gšt.
Pavel KANTOR

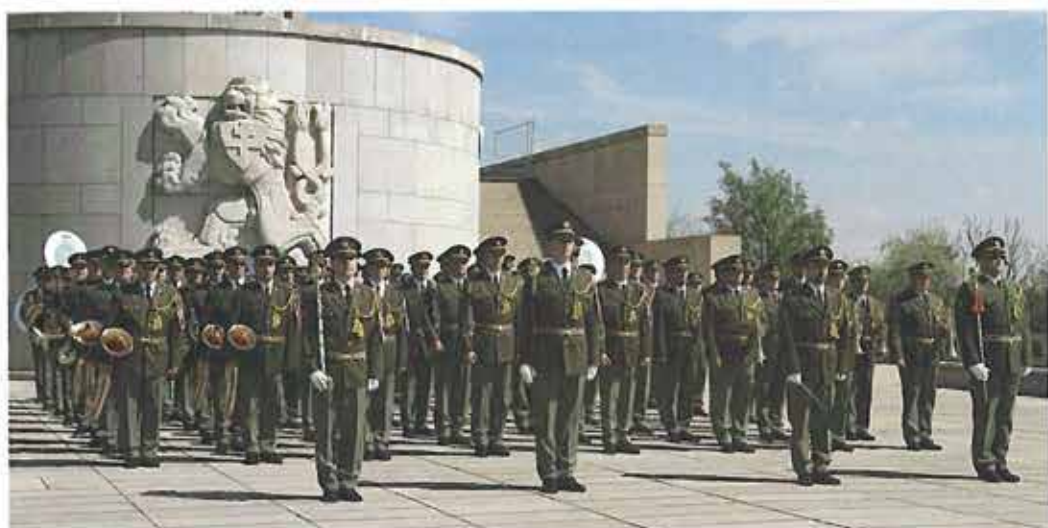
Hlavní inspektor vojenských hudeb
podplukovník Karel MIŠÁK

Velitel Ústřední hudby
Armády České republiky
podplukovník Jaroslav ŠÍP

Velitel Vojenské hudby
Olomouc
major Gustav FORET

Ústřední hudba Armády České republiky

Vojenská hudba Olomouc

HISTORIE ÚSTŘEDNÍ HUDBY ARMÁDY ČESKÉ REPUBLIKY

Na počátku byla Ústřední hudba československé armády zřízena 1. prosince 1950 jako reprezentační těleso v oboru vojenské dechové hudby. Nový orchestr se stal samostatnou jednotkou v rámci 80. pěšího praporu „Pražského povstání“ a měl 120 hudebníků. Hudbu v té době tvořily tři skupiny o menším počtu hudebníků. Ty se mohly podle potřeby spojovat a vytvářet tak společně velký orchestr. Prvním velitelem a kapelníkem hudby byl Jindřich Praveček, vysoce uznávaný dirigent, skladatel, instrumentátor a muzikolog. Položil pevné profesionální a umělecké základy, které orchestr pod různými veliteli a dirigenty úspěšně rozvíjel po celou dobu své existence. Díky důrazu na odbornost, pracovitost a profesionalitu si soubor okamžitě vybuodoval pověst vynikajícího dechového orchestru. Toto renomé pak mnohokrát znovu obhájil v přímé konfrontaci se zahraničními vojenskými hudbami na domácích i zahraničních festivalech a přehlídkách, od Berlína, Paříže, Stockholmu a Osla, přes Egypt až po Norfolk a Quebec.

*Ústřední hudba
vedená Karlem
Pšeničným
na Karlově mostě*

*Žofin 1976 – Ústřední hudba
a Miroslav Holý, Jindřich
Brejšek, Eduard Kudelásek
a Jaroslav Zeman*

*Ústřední hudba
čs. armády se
zúčastnila i světové
výstavy EXPO '67
v Montrealu.*

OSOBNOSTI ÚSTŘEDNÍ HUDBY ARMÁDY ČESKÉ REPUBLIKY

Za více než šest desetiletí existence Ústřední hudby se v jejím čele ve funkcích velitelů a hlavních dirigentů vystřídaly největší osobnosti české vojenské hudby. Připomeňme si alespoň ty, kteří profesionální i uměleckou úroveň hudby ovlivnili nejvíce a dokázali využít schopností skvěle připravených hudebníků.

**Jindřich
PRAVEČEK**

(1909–2000)

První velitel
Ústřední hudby,
skladatel,
instrumentátor,
dirigent
a zaměrný
odborník v oblasti

dechové hudby. Před svým jmenováním do funkce velitele Ústřední hudby působil jako hlavní dirigent v Posádkové hudbě Brno. Měl zásadní význam pro umělecký vzestup a vývoj orchestru v prvních letech jeho existence. V červenci 1956 pod politickým tlakem odešel na vlastní žádost z armády. V roce 1966 byl jmenován zasloužilým umělcem a v roce 1968 i národním umělcem.

**Karel
MIKULAŠČÍK**

(1903–1970)

Výnikající dirigent
a instrumentátor.
V roce 1937
se stal dirigentem
pěšího pluku
26, poté přešel
do Vládního vojska

jako dirigent hudby 11. a 9. praporu. V poválečné čs. armádě dirigoval hudbu 7. pěší divize, později působil jako kapelník v severních Čechách. Od ledna 1951 byl dirigentem Ústřední hudby, velitelem její 2. skupiny a od roku 1961 zástupcem velitele orchestru. Na konci roku 1961 odešel do důchodu. Jeho skvělé instrumentace pro velký dechový orchestr se hrají dodnes.

Hynek SLUKA

(1911–1971)

Absolvent
Vojenské
hudební školy,
výnikající
dirigent,
organizátor

a instrumentalista, který významným způsobem ovlivnil umělecký vývoj celé vojenské hudební služby. Sloužil u pěších pluků 33, 34 a 1. praporu Vládního vojska. V roce 1946 nastoupil k Hradní stráž, ale ještě v témže roce přešel do Vojenské hudební školy, kde v letech 1947–1951 působil ve funkcích zástupce velitele a velitele školy. Od února 1952 byl dirigentem Ústřední hudby, později kapelníkem její 1. skupiny a od srpna 1956 velitelem celého orchestru. V červenci 1961 nastoupil na inspektorát vojenských hudeb.

Karel ŠŤASTNÝ

(1913–2002)

Absolvent Vojenské
hudební školy,
výnikající flétnista,
skladatel, dirigent
a instrumentátor,
autor mnoha
slavných
pochoďů i dalších

skladeb. Sloužil u pěšího pluku 4 a 9, od roku 1939 u 9. praporu Vládního vojska. V roce 1945 byl přidělen k Hudbě Hradní stráže, od roku 1949 působil jako kapelník vojenských hudeb v Domažlicích, Klatovech a Bratislavě. V roce 1962 se stal hlavním dirigentem Ústřední hudby. V roce 1970 odešel do důchodu a až do svého skonu byl nadšeným příznivcem vojenské dechové hudby.

Karel PŠENIČNÝ

(1918–1990)

Absolvent
Vojenské hudební
školy ve hře na
housle a klarinet,
výnikající
dirigent, skladatel
a instrumentátor.
Od roku

1934 sloužil u hudby pěšího pluku 33. K Vládnímu vojsku nenastoupil, za války byl totálně nasazený a vězněný gestapem. V květnu 1945 byl povolán k pěšímu pluku 4, od října 1949 vykonával funkci zástupce velitele hudby 14. pěší divize v Hradci Králové a od ledna 1951 sloužil u 3. tankové divize v Bruntále. V roce 1953 se stal učitelem na Vojenské hudební škole v Liberci. V říjnu 1958 nastoupil k Ústřední hudbě, kde působil jako kapelník nejprve 3. a poté 2. skupiny. V roce 1963 se stal velitelem a kapelníkem Posádkové hudby Praha. V roce 1975 byl přeložen do zálohy.

**Miroslav
HOLÝ**

(1927–2005)

Původním
zaměstnáním
strojný
zámečník,
hudebník
závodního
orchestru,

výtečný organizátor a propagátor Ústřední hudby. Od roku 1948 byl hudebníkem u pěšího pluku 36. V roce 1949 nastoupil k Posádkové hudbě Praha, v roce 1950 přešel k Hudbě Hradní stráže a následně do Ústřední hudby, kde od září 1961 zastával funkci zástupce velitele, od 1. května 1963 se stal jejím velitelem. V roce 1987 odešel do důchodu a až do konce svého života byl výrazným podporovatelem vojenských hudeb a významnou osobností Klubu absolventů Vojenské hudební školy.

Jindřich BREJŠEK (1930)

Po absolvování Vojenské hudební školy (hráč na křídlovku) nastoupil k Hrubé Hrašní strážce, v dalších letech sloužil u pěšího pluku 31, u Hudby čs. letectva a od roku 1951 u Ústřední hudby. Po úspěšném absolvování kapelnického kurzu krátce působil jako kapelník vojenských hudeb v Brně, Táboře a Písku a od roku 1962 natrvalo zakotvil nejprve jako dirigent a od roku 1970 hlavní dirigent Ústřední hudby. Významná dirigentská osobnost, která v sedmdesátých a osmdesátých letech minulého století zásadním způsobem ovlivnila uměleckou úroveň a vývoj Ústřední hudby a vytvořila podmínky pro přerod souboru od velkého dechového k symfonickému dechovému orchestru, výborný instrumentátor a skladatel.

Eduard KUDELÁSEK (1923–1995)

Vynikající hráč na housle, chromatickou harmoniku, trombon a baryton. Od roku 1947 sloužil u Posádkové hudby Praha, od roku 1950 příslušník Ústřední hudby a od roku 1963 její dirigent. Spolu s Jindřichem Brejškem vytvořili jednu z nejslavnějších dirigentských dvojic v historii Ústřední hudby. Významný skladatel a instrumentátor, autor mnoha slavných pochodů a skladeb, který rozhodujícím způsobem ovlivnil modernizační repertoár hudby, zvuk a barevnost velkého dechového orchestru.

Karel BĚLOHOUBEK (1942)

Absolvent Vojenské hudební školy Víta Nejedlého ve hře na klarinet a fagot, vynikající dirigent, skladatel a instrumentátor. Od roku 1959 hudebník u Posádkové hudby Střibro, v roce 1961 přešel k Ústřední hudbě do 2. skupiny jako hráč na fagot. V letech 1963–1972 příslušník Posádkové hudby Praha. Od roku 1972 až do odchodu do důchodu v roce 2000 vykonával různé dirigentské a velitelské funkce u Ústřední hudby. Měl zásadní a rozhodující význam v přerodu velkého dechového orchestru v symfonický dechový orchestr v posledních dvou dekádách dvacátého století. Autor nadčasových a mistrných instrumentací a skladeb, které dodnes patří mezi nejhranější v repertoáru Ústřední hudby.

Jaroslav ZEMAN (1936)

Absolvent Vojenské hudební školy v oboru pozoun a baryton, významný dirigent, skladatel a instrumentátor. V letech 1955–1960 působil u několika plukovních hudeb, od roku 1960 příslušník Ústřední hudby, od roku 1967 dirigent a o rok později kapelník hudby 9. tankové divize v Písku. V roce 1975 se stal dirigentem Ústřední hudby a v roce 1976 velitelem Posádkové hudby Praha. Od září 1989 do roku 1993, kdy odešel do důchodu, byl velitelem Vojenské hudební školy Víta Nejedlého. Autor mnoha skladeb populárního, estrádního a tanečního charakteru, nadšený propagátor dechové hudby.

Zdeněk GREGOR (1942)

Absolvent brněnské konzervatoře, hráč na klarinet, fagot a saxofon, výborný dirigent a zdatný instrumentátor. Dráhu dirigenta započal u hudby 3. tankové divize v Kroměříži v roce 1976, v letech 1978–1993 byl jejím velitelem. Předtím působil jako voják v základní službě a později jako voják v povolání u Posádkové hudby v Prostějově. Od roku 1987 dirigent Ústřední hudby. V letech 1993–1999 zastával funkci hlavního inspektora vojenských hudeb Armády České republiky.

Vilém BĚŘEŠ (1960)

Absolvent Vojenské hudební školy Víta Nejedlého v oboru pozoun a tenor, dirigent, skladatel a instrumentátor. Začínal jako hudebník u Posádkové hudby Tábor, v roce 1987 byl jmenován do funkce jejího dirigenta. V roce 1992 se stal velitelem Posádkové hudby Praha a od července 1993 nastoupil k Ústřední hudbě do funkce dirigenta. Od roku 2000 byl jejím velitelem a hlavním dirigentem, v letech 2004–2006 působil souběžně i ve funkci hlavního inspektora vojenských hudeb Armády České republiky. Po reorganizaci vojenských hudebních služeb v roce 2008 odešel do zálohy, ale zůstal velkým příznivcem a propagátorem dechové hudby.

ÚSTŘEDNÍ HUDBA ARMÁDY ČESKÉ REPUBLIKY DNES

Ústřední hudba Armády České republiky je reprezentačním tělesem Armády České republiky, které zabezpečuje všechny služební, protokolární, slavnostní, pietní a smuteční akty ve prospěch Ministerstva obrany České republiky, Úřadu vlády České republiky, Kanceláře prezidenta republiky, Senátu a Poslanecké sněmovny Parlamentu České republiky a hlavního města Prahy. Věnuje se také koncertní činnosti doma i v zahraničí, kde reprezentuje nejen Armádu České republiky, ale také Českou republiku. Jsou pro ni typické vysoká profesionalita a umělecká úroveň, dokonalá pořadovost a vzorné vystupování.

Velitel a dirigent plk. Karel BĚLOHOUBEK
Pod jeho vedením se Ústřední hudba vyprofilovala ve vrcholné dechové symfonické těleso, jehož interpretační schopnosti byly vždy v souladu s nejvyššími uměleckými prioritami. Rozhodující vliv sehrála jeho vysoká náročnost, vynikající hráčské obsazení i umělecky a technicky vytříbené instrumentace, jimiž dokázal každý rok hudbu zásobovat. Připomeňme alespoň Symfioniettu a Lašské tance Leoše Janáčka či Bolero Maurice Ravela. Mnohé skladby byly nahrány na CD.

Velitel a dirigent pplk. Jaroslav ŠÍP
Navazuje na úspěchy Karla Bělohoubka a dále je rozvíjí. Je známý svými vysokými nároky a požadavky na interpretační dokonalost ze strany všech hudebníků, i svou skladatelskou a instrumentační činností. Mezi jeho nejhranější autorská díla patří Stvoření světa v sedmi obrazech nebo Koncert pro trubku. Z instrumentací uveďme alespoň předehru k Mozartově Kouzelné flétně, Gershwinova Američana v Paříži nebo Tarase Bulbu od Leoše Janáčka.

*Zástupce velitele a dirigent
mjr. Patrik SPÍNEK*

*Vedoucí dirigent
mjr. Kamil MEZIHORÁK*

Dirigent kpt. Josef KUČERA

*Na slavnostním koncertu k 5. výročí
vzniku Posádkového velitelství Praha
v pražském Obecním domě vystoupila
s Ústřední hudbou pod vedením
pplk. Jaroslava Šípa zpěvačka Lucie
Bilá.*

*Slavnostní vojenská přísaha
na Hradčanském náměstí – v čele
hudby kpt. Kamil Mezihorák*

MENŠÍ ORCHESTRY A HUDEBNÍ TĚLESA ÚSTŘEDNÍ HUDBY ARMÁDY ČESKÉ REPUBLIKY

BIG BAND ÚSTŘEDNÍ HUDBY

Vznikl spontánně v roce 1995 jako samostatné hudební těleso, jehož repertoár je zaměřen na oblast taneční, zábavné a populární hudby. V současné době je tento velký taneční orchestr využíván na reprezentačních akcích Armády České republiky, jako jsou slavnostní a společenská setkání z úrovně Ministerstva obrany České republiky a Generálního štábu Armády České republiky. Vystoupil také na velkém množství akcí nejen doma, ale i ve Francii, Spolkové

republike Německo, Rakousku, Švýcarsku a dalších zemích. V repertoáru BIG BANDU nechybí klasické taneční a jazzové skladby, rokenroly, instrumentální sóla i skladby a písně současné české i světové populární hudby, doménou však zůstává interpretace proslulých melodií swingové éry. Uměleckým vedoucím souboru je kpt. Jaromír Kalců, stálou zpěvačkou sólistka Ústřední hudby Vladimíra Patáková.

BRASS BAND ÚSTŘEDNÍ HUDBY

Vznikl v polovině devadesátých let minulého století z předních sólistů a hráčů žesťových sekcí pod vedením velitele hudby a hlavního dirigenta Ústřední hudby plk. Karla Bělohoubka. Po jeho odchodu převzal těleso pplk. Jaroslav Šíp. BRASS BAND tvoří nejčastěji 11 hráčů na žesťové nástroje, při některých akcích s ním vystupuje také sólistka Ústřední hudby na harfu. Soubor je využíván

při reprezentačních koncertních akcích Armády České republiky doma i v zahraničí. Těžištěm repertoáru je interpretace slavných děl vážné literatury v koncertně virtuózních úpravách pro žesťové harmonie, nechybí však ani úpravy klasických mistrovských děl od baroka po současnost či nové úpravy populárních skladeb.

MALÝ DECHOVÝ ORCHESTR ÚSTŘEDNÍ HUDBY

Vznikl ze spontánní potřeby seberealizace v tzv. klasické české dechovce. V současné době je jeho uměleckým vedoucím npor. František Kukla a vedle tradičních skladeb Karla Vačka, Jaroslava Vejvody či Jana Poncara interpretuje také díla současných skladatelů, jakými jsou V. Béreš, L. Kubeš, B. Smíškovský či V. Dvořák.

MALÉ SOUBORY A TĚLESA ÚSTŘEDNÍ HUDBY

Výrazné snížení počtu vojenských hudeb vedlo k tomu, že Ústřední hudba jako celek nemohla zajistit všechny služební a další akce. Proto došlo k vytvoření malých, zejména žesťových souborů, které jsou k plnění takových úkolů maximálně využívány. Jde o DECHOVÝ KVINTET pod vedením npor. Davida Prchlého a dva ŽESTOVÉ KVINTETY, v jejichž čele stojí npor. Jan Pohořalý a prap. Dušan Novotný.

HRAJEME PRO ČESKÉ, MORAVSKÉ A SLEZSKÉ PUBLIKUM

Ústřední hudba se zúčastňuje celé řady domácích festivalů, přehlídek a dalších akcí pro veřejnost, na nichž svým vystoupením nejen potvrzuje vysokou uměleckou úroveň, ale současně podporuje všeobecně prospěšné projekty a zvyšuje prestiž Armády České republiky v očích veřejnosti. Podílí se také na pořádání akcí s mezinárodním přesahem.

OSLAVA MARŠÁLA RADECKÉHO V OLOMOUCI

Je pořádána od roku 1999 jako připomínka jednoho z největších českých vojevůdců a jeho nadčasového humanitního a evropského poselství. Těto mezinárodní přehlídky vojenských hudeb se zúčastňují především vojenské hudby armád zemi Severoatlantické aliance.

MEZINÁRODNÍ DEN RODIN

Akce byla poprvé uspořádána v roce 2010 pod záštitou náčelníka Generálního štábu Armády České republiky jako poděkování všem rodinným příslušníkům vojáků, kteří slouží v zahraničních misích, vojenských veteránů, vojáků v činné službě i široké veřejnosti. Na koncertech, které se konají na náměstích, v divadlech i jiných prostorech v Praze, Olomouci, Kroměříži, Karlových Varech, Liberci, Rakovníku a dalších městech, vystupují s Ústřední hudbou přední sólisté naší hudební scény, vokální soubory i dětské pěvecké sbory. V roce 2012 koncert z filharmonického sálu Reduta v Olomouci poprvé přenášel Český rozhlas.

REPREZENTUJEME ARMÁDU I SVOU VLAST

Ústřední hudba navazuje na tradici, kterou založili její předchůdci, a dále ji rozvíjí – jde o vystupování v zahraničí, kde reprezentuje nejen Armádu České republiky, ale také svou vlast. V posledních letech hudba slavila úspěchy na mnoha zahraničních festivalech a přehlídkách po celé Evropě, zejména v Německu, Nizozemsku, Francii nebo Belgii. Nezapomenutelná byla účast na festivalu vojenských hudeb v kanadském Quebecu nebo v Norfolku ve Spojených státech.

Ústřední hudba Armády České republiky v Albertville 2010 – v čele hudby zprava: mjr. Jaroslav Šíp, kpt. Radomil Čileček (s holí) a kpt. Patrik Spínek

Ústřední hudba Armády České republiky v Quebecu 2006 – v čele hudby mjr. Viliam Běreš

*Koncerty v Německu,
Rakousku a Švýcarsku
jsou vždy vyprodány.*

*Ústřední
hudba
Armády
České
republiky
v Norfolku
(Virginie –
USA) v roce
2009*

Vojenská hudba v Olomouci má dlouholetou tradici sahající do 18. století, kdy bylo město pevností se stálou posádkou. Od roku 1918 zde působila hudba pěšího pluku 54 a od roku 1945 hudba pěšího pluku 4, vedená kapelníkem Antonínem Dražilem a dirigentem Karlem Mikuláštkem, která spolupracovala s Moravskou filharmonií. V roce 1953 prošla hudba velkou reorganizací, kdy po odchodu části hudebníků k útvaru do Šumperka zůstala v Olomouci plukovní hudba s 19 členy, která vedle plnění služebních úkolů pořádala také výchovné a promenádní koncerty, vystupovala na festivalech a slavnostech. Velkou část roku trávila ve Vojenském výcvikovém prostoru Libavá.

1949

1958

1961

1969

1995

SOUČASNOST VOJENSKÉ HUDBY OLOMOUC

Vojenská hudba Olomouc je profesionálním dechovým orchestrem v počtu 40 hudebníků a tří dirigentů. Všichni členové orchestru jsou absolventy Vojenské konzervatoře nebo státních konzervatoří, popř. absolventy JAMU a AMU, což se odráží v umělecké kvalitě orchestru a náročnosti hraných skladeb. Těžiště práce hudby spočívá především v plnění úkolů, které vyplývají z potřeb Armády České republiky a v neposlední řadě v koncertní činnosti pro širokou veřejnost i výchovné práci pro mládež na teritoriu severní Moravy. Vedle klasického repertoáru pro dechový orchestr obohacuje svá vystoupení také o instrumentace melodií z filmů a muzikálů a skladeb populárních skupin. Ve své koncertní činnosti hojně využívá tvorby moravských autorů. Bez povšimnutí nelze ponechat spolupráci s Českým rozhlasem, Moravskou filharmonií Olomouc a účinkování v zahraničí (Dánsko, Polsko, Rakousko, Německo a Itálie).

Mjr. Gustav FORET

Absolvent Vojenské konzervatoře ve hře na hoboj a v oboru dirigování. Od roku 1989 velitel Vojenské hudby ve Slaném, od roku 1993 velitel a hlavní

dirigent Posádkové hudby Litoměřice. V roce 2002 se stal velitelem a hlavním dirigentem Vojenské hudby Olomouc.

Kpt. Richard CZCUCZOR

Absolvent Vojenské konzervatoře v oborech hry na hoboj a dirigování. Od roku 2002 dirigent Vojenské hudby Hradec Králové, ve stejném roce přešel jako zástupce velitele

a dirigent k Vojenské hudbě Olomouc.

*Pietní akt
Javoříčko
2012,
dirigent
npor. Pavel
Menhart*

Sextet při pietním aktu v Horní Bečvě 2012

*Vojenská hudba
Olomouc s kapelníkem
hudby turecké armády
považované za nejstarší
vojenskou hudbu
na světě, 2011.*

Vysoce blahorodému pánu
P Á N U
JANU HORÁKOVÍ

c. k. plukovníku a komandujícímu
88th pěš. pluku pěchoty srb. pána Teichert-Kauffmanna

v hluboké úctě věnováno.

Na rozloučnou POCHOD

složil
loučící se kapelník

KAREL KOMZÁK.

120. kn. vč.
18. kn. vč.

Všecké úpravy vyhrádky.

Vydání pro piano 40
• pro cello 46 kn.
• pro 1 sób. 50 kn.

Nakladatel a výtisk
EM. STARÝ V PRAZE
proi ústředí výtisků a zálož. knihovny.
Založeno v 1867

Tisk J. M. J. v Praze

